

Великокам'янський навчально–виховний комплекс
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний
навчальний заклад» П'ядицької сільської ради
об'єднаної територіальної громади Коломийського району
Івано-Франківської області

Центр дозвілля дітей та юнацтва П'ядицької сільської ради ОТГ

Експедиція «Моя Батьківщина - Україна»
за напрямком «Культурна спадщина мого народу»

Перлина архітектури Великої Кам'янки

Пошукова група: гуртківці туристсько – краєзнавчого гуртка
«Юні краєзнавці»

Гуменюк Оксана Василівна – керівник науково – дослідницької роботи, вчитель Великокам'янського НВК «ЗОШ І - III ступенів – ДНЗ», керівник краєзнавчого гуртка освіти центру дозвілля дітей та юнацтва П'ядицької сільської ради ОТГ

Тел. № 0671582655

ПЛАН

Вступ.....	4
Основна частина.....	6
I. Відродження святині	6
II. Паспорт об'єкта архітектурної спадщини церква Архистратига Михаїла	11
III. Спогади односельців	15
Висновки.....	21
Література.....	23
Додатки.....	24

ВСТУП

Храми - це не лише будівлі, а й історія даної місцевості та її жителів, адже церква - це місце, яке об'єднує спільноту людей, поєднаних у Христі. Тому історія кожного храму охоплює історію його спільноти, в якому не тільки моляться, а й навчаються моральних якостей, чеснот, а також розвиваються інтелектуально, пізнаючи інші традиції і культури.

При виконанні дослідницько-пошукової роботи ми ще раз переконалися, що наші предки уміло будували духовні храми. Шукали горбів, центрального, найкращого місця у своїм селищі чи місті, щоб будова була така, що з будь-якої точки видно її, звідусіль їдеш і вона усе тобі перед очима. В «Ізборнику Святослава» сказано: «У скорботі твоїй нехай буде тобі прибіжищем церква по всі часи... Церкву же розумій як справжнє небо». [7.«Ізборник Святослава»]Тому й не дивно, що народ, життя якого повне скорбот, порівнював церкву з Божим домом - домом, у якому перебуває Бог.

Саме такий Божий дім височіє у центрі Великої Кам'янки на вершині пагорба, звідки видно все село. Як на долоні, підносить до неба свої золоті куполи одна з найдавніших церков України, яка носить ім'я Святого Архистратига Михаїла. Виконуючи дану роботу, ми дослідили, що її було побудовано ще у 1794 році і вона є діючою сьогодні. Переконають нас в цьому розповіді старожилів нашого села про те, що дійсно про дату побудови церкви свідчить напис на північній стіні центрального зрубу, знайдений ще наприкінці XIX століття парохом церкви.

Виписка з переліку, одержана нами в ході дослідження, видана сектором охорони культурної спадщини управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації про те, що наша церква входить до числа архітектурних пам'яток Прикарпаття.

(Додаток №1).

Парафіянам про унікальність нашого храму нагадує пам'ятний знак, який встановлений на честь відвідання храму 28 листопада 1999 року Святійшим Патріархом Київської і всієї Русі – України Дмитрієм.

(Додаток №2).

Метою нашої роботи є вивчення історії творення і будівництва церкви Святого Архистратига Михаїла.

Завданнями нашої дослідницько-пошукової роботи є:

1.Зібрати спогади про історію однієї з найдавніших церков України - церкву Святого Архистратига Михаїла с. Велика Кам'янка.

3.Вивчити матеріали з архіву сектору охорони культурної спадщини управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації.

3.Організувати зустрічі зі старожилами нашого села та настоятелем о. Романом в стінах церкви Святого Архистратига Михаїла.

4. Впорядкувати матеріали в друкований посібник для використання на уроках історії та в підготовці позакласних заходів з історії рідного краю.

5.Створити презентацію Microsoft Power Pointпро історію творення церкви Святого Архистратига Михаїла с. Велика Кам'янка. з якою ознайомити учнів на загальношкільній лінійці та опублікувати на сайті.

I.Відродження святині

У Великій Кам'янці жили люди, які пам'ятали новозбудований храм у всій його красі. Вони прагнули і старались, щоб у селі був свій Божий дім, сяяв і красувався, щоб збиралися в ньому парафіяни, адже церква - це не тільки будівля, а, перш за все, люди.

У 1886 році нашою церковцею володів коломийський єврей. Вона налічувала 54 морги орного поля, 60 моргів сіножатеята плату для священика - 226 злотих і 82 грейцари.

Коли ми переглядаємо «Шематизми» (інформація про парафіяльні церкви), то довідуємося, що при церквах відкривалися хати-читальні, осередки «Просвіти», організовувалися різдвяні вертепи, діти навчалися релігії. Не стояв осторонь просвітницького життя своїх парафіян і греко – католицький священик о. Ілля Марданович, який заснував у Великій Кам'янці 1888 року у церкві читальню і вів боротьбу проти пияцтва. За це його називали апостолом тверезості. Парохами села Велика Кам'янка в різний час були: о. Кадьовський (1640), о. Войнаровський (1776), о. Яків Палієвич – Прокопович (1840—1846), о. Антін Воевідка (1846-1847), о. Тит Яворський (1847-18 81), о.Антін Левицький (1881-1882, 1886-1888), о. Юліан Левицький (1882-1886), о. Ілля Мардарович (1888-1916), о. Еміліан Веселовський, о. Константин Ласійчук, о.Олексій Сорока (1923-1948) . [6.Тарас Косович. Моє рідне село Велика Кам'янка. Івано – Франківськ, 2006 рік]

Велику роль у національному піднесенні села відіграла сім'я отця Сороки. «Греко – католицький священик О.Сорока (1882-1952) під тиском московсько - комуністичної влади в 1948 році змушений був перейти у російське православ'я , але і це не врятувало його. Він був засланий у Сибір, де в 1952 році загинув в Інстинському концтаборі і похований в с. Абезь Республіки Комі (Росія). Син отця пропав у роки війни.

Дочка Ярослава була теж заслана у Сибір», - згадує старожителька Великої Кам'янки Врубель Марія.

Споконвіків церква у нашому селі завжди була діючою. Але зрозуміло, що в радянський період тут відправляли богослужіння священники московського патріархату вели богослужіння російською мовою, а з часів незалежності України - українською.

Протягом багатьох років настоятелем церкви Святого Архистратига Михаїла був отець Дробняк з Коломиї, старшим братом - житель с. Велика Кам'янка Дячук Василь. «Завдяки старшому братові, його наполегливості, - згадує Ірина Козловська, - церква у роки радянської влади вдало протистояла утискам комуністичного режиму і її двері завжди були відчинені перед вірними парафіянами». Старенького священника Дробняка змінив отець Іван Федорак з села Яківка, а старшим братом надалі залишився Василь Дячук.

У 1990 році указом Архiepіскопа Івано – Франківської області Андрієм був призначений парохом нашої церкви отець Іван Біланюк, який народився у 1944 році у с. Текуча Косівського району, проживав у с. Уторопи, виховував двох дітей. Служив покійний отець до 1996 року. Завдяки особливій духовній енергії, щирій вірі настоятеля храму отця Івана Біланюка, спостерігаючи його щире служіння Господу і людям, чимало молодих парафіян почали частіше відвідувати храм Божий. Серед них ще малим за руку з мамою вперше переступив поріг церковці Василь Ткачук, знаний сьогодні отець Василь - настоятель храму с. Марківка, який, слухаючи щонедільні та святкові проповіді отця Івана, зрозумів, що віра в

Бога - це його єдиний і найважливіший помічник у житті, а особливо – у душпастирській справі.

З 2001 р. указом Митрополита Галицького Кир Андрія призначений настоятелем храму Святого Архистратига Михаїла с. Велика Кам'янка Коломийського деканату отець Дмитро Юрочко.

Нині покійний священник Дмитро Дмитрович Юрочко народився 23 квітня 1972 р. в с. Лісний Хлібичин Коломийського району Івано-Франківської

області в сім'ї робітників. Батько – Юрочко Дмитро Дмитрович, мати – Юрочко (Лиско) Олександра Дмитрівна. Охрещений 1972 р. в храмі Успіння Пресвятої Богородиці (с. Лісний Хлібичин) священником Миколою Соколаном. У 1987 р. закінчив середню школу у смт. Отинія, протягом 1987 – 1990 рр. навчався в Отинійському СПТУ-33, після закінчення якого вступив до Івано-Франківської духовної семінарії, ніс послух старшим іподияконом Митрополита Галицького Кир Андрія, дякував. Був одружений, є син Андрій. 21 вересня 1994 р. в Свято-Покровському Кафедральному Соборі (м. Івано-Франківськ) був висвячений в сан диякона, а 6 листопада 1994р. - в сан священника. У 1995-2001 рр. указом Митрополита Галицького Кир Андрія був призначений настоятелем храму Святої Покрови с. Нижня Велесниця Коломийського деканату. За свою працю отримав такі нагороди: 13 червня 1995р. – нагородження набедреником, 19 грудня 1998р. –наперсним золотим хрестом, 4 червня 2001 р. – возведення в сан протоієрея, 19 травня 2004 р. – нагородження епігонатом (палицею), 16 травня 2007 р. –хрестом з оздобами. 24 травня 2009 р. – нагородження митрою.

Життя отця Дмитра було світлом, яке зігрівало і світило у темряві, змінювало людей і вселяло в їх життя Віру, Надію, Любов. Отець проголошував Слово Боже, уділяв Святі Тайни, згромаджував людей на молитву, розбудовував Боже Царство на землі, а люди радо прислуховувалися до нього, довіряли йому. На жаль, 8 грудня 2015 року на сорок четвертому році життя митрофорний протоієрей Дмитро Юрочко відійшов у вічність. Вічна йому пам'ять.

Отець Дмитро, незважаючи на велику зайнятість, ніколи не відмовляв у щирій розмові, відвідував хворих на дому. Настоятель не обходив стороною і нашу місцеву загальноосвітню школу: часто зустрічався з учнями. Саме отцю Дмитру, як згадує колишній паламар церкви Бойчук Григорій, належить ідея створення при нашій школі каплиці, першої на той час серед загальноосвітніх шкіл району.

Можна сказати, сам Бог велів отцю Дмитру розпочати будівництво нової церкви у такий нелегкий період у нашому селі. Споруда

розташована так, що й перший ранковий сонячний промінь грає позолотою хреста, і останній, вечірній, коли вже все село, оповите нічним півмороком, запалює над світом цей символ.(Додаток №3) Завдяки отцю Дмитру люди, як бджоли в погожий літній день, носять пожертви у свій божественний вулик для будівництва величезного храму! Важко переоцінити ту допомогу, яку надали і до сьогодні надають на будівництво церкви вихідці з Великої Кам'янки, підприємці, а також люди, які знаходяться далеко від рідного дому. З ініціативи отця парафіяни зверталися до сусідніх парафій про допомогу. Жодна церква не відмовила. Сподіваємося, що цей храм буде не тільки нагадувати про отця Дмитра, а й оберігати всіх людей, що приходять сюди, до цього святого місця, вшановуючи світлу пам'ять свого покійного настоятеля. Про це свідчать добрі спогади і молитви біля його могили на церковному подвір'ї.(Додаток 4) .

Гідно продовжує душпастирську службу отця Дмитра теперішній настоятель Божого храму Святого Архистратига Михаїла протоієрей Роман Кузьмин, який служить у нашій церкві з січня 2016 року. З великим ентузіазмом працює над побудовою нової церкви, розпочатою отцем Дмитром. Він став ініціатором збору коштів по домівках на будівництво храму. Хоча протоієрей проживає у м. Коломия, але його можна побачити в селі у вечірній час, в час, коли немає літургії. Ми, учасники дослідницько-пошукової роботи, зустріли отця Романа саме тоді, коли він обходив своє, як він сказав, «дітище», щоб скласти плани для подальшої роботи. Священик із задоволенням знайшов вільну хвилину для довгого спілкування з нами: багато розповідав, пояснював, навчав. Разом із отцем Романом ми відвідали церковну дзвіницю, де мали змогу ознайомитися з історією дзвонів, їх використанням не тільки в церковних потребах, а й в разі небезпеки. (Додаток 5) «Церква в даний час є тим об'єктом, в який я хочу вкласти найкращі досягнення української культури. Я щаслива людина, люблю Бога, Божу правду, людей, навіть грішних», - відверто зізнався настоятель храму. Таким словами завершилася наша розмова з священиком. (Додаток 6)

II. Паспорт об'єкта архітектурної спадщини Церква Архистратига Михаїла

Ми, «Юні краєзнавці», при виконанні пошукової роботи, зібравши та систематизувавши спогади односельчан - старожилів, при консультативній допомозі колишнього архітектора Коломийського району, за участі якого церкву було занесено до архітектурних пам'яток Івано – Франківської області, Кендзьора Дмитра Васильовича розробили паспорт церкви Архистратига Михаїла як об'єкта культурної спадщини.

Вид	Тип	Категорія пам'ятки
пам'ятка архітектури	церква	місцевого значення

1.Дата утворення об'єкта: 1794р.

2.Адреса (місце знаходження) об'єкта: с. Велика Кам'янка Коломийського району Івано – Франківської області

3.Охоронний номер пам'ятки: 110906 (796)

4.Дата і номер рішень, відповідно до яких об'єкт узятий на державний облік та визначено категорію пам'ятки : Рішення ОВК від 18.06.91р. №112

5. Наявність охоронних дощок,охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок: охоронна дошка не встановлена.

6. Власник: Державна власність

7. Користувач: Громада УАПЦ

8. Охоронний договір : На момент виготовлення паспорта не укладений

9.Функціональне використання:

сучасне	первісне	Інші (протягом часу існування об'єкта)
церква	церква	-

10.Історичні дані про об'єкт: Побудована в 1794 році. Архітектор невідомий. Церква збудована, освячена 1794 року. Метричні записи велися з 1749 р. по 1772 р. українською мовою, а за часів Австрії – латинською.

11. Відомості про сучасний стан об'єкта

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	Церква розташована в центрі села
Ландшафт	Церква розташована на пагорбі, на церковному подвір'ї посаджено сад з плодових дерев.
Опис об'єкта	<p>Дерев'яна, хрещата в плані, орієнтована вітварною частиною на схід . До східної стіни вітварної частини примикає ризниця. Головний вхід у церкву в західній стіні бабинця. Є також вхід із південної сторони.</p> <p>Церква двоярусна, з опасанням. Бічні рамена перекриті двосхилими дахами з причілками. Зруб до опасання зашальований дошкою, над опасанням оббитий бляхою.</p> <p>Бабинець, вітварна частина і бокові рамена накриті двосхилими причілковими з острішками дахами, увінчані на кутах маленькими маківками на шпильях. Центральна баня збудована по типу «восьмерик на прихованому четверику», завершена восьмигранною банею з хрещато – подібним перехватом при основі, з маківкою на глухому ліхтарі, яка покрита бляхою.</p> <p>Чотирирядний іконостас доповнюється двома боковими престолами.</p> <p>Інтер'єр церкви оздоблений іконами, розписом і декоративними елементами.</p> <p>Навколо церкви стежки і відмостки викладені з декоративної плитки.</p>
Перебудови, втрати й історичні нашарування	Після ремонту церкви обшили опасання бляхою
Наявність творів мистецтва та їх опис	Інтер'єр церкви оздоблений іконами, розписом і декоративними елементами.
Опис території об'єкта	Церковне подвір'я на підвищенні, по периметру огорожене сіткою. Біля огорожі по периметру ростуть плодові дерева.
Наявність інженерних мереж та інвентарного обладнання	Пам'ятка забезпечена електричною мережею та природною вентиляцією.

12. Перелік складових (для комплексу (ансамблю) визначеного місця):
Дзвіниця церкви Архистратига Михаїла і капличка.

13. Територія об'єкта (пам'ятки):

Площа	Основні габарити споруди : довжина – 21,55 м. ширина – 18.8м.
-------	---

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта

Якості об'єкта, завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	Пам'ятка відноситься до хрестоподібного типу церков, який був найбільш розповсюджений на Гуцульщині.
--	--

15. Зони охорони пам'ятки:

Організація – розробник науково – проектної документації	Державне науково – реставраційне управління
Дата розроблення науково -проектної документації	Грудень 2008
Дата і номер документа про затвердження науково – проектної документації	Пам'яткоохоронна облікова документація від 12. 08. 2008 року
Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	За функціональною типологією будівля відноситься до культурних дерев'яних споруд.

16.Наявність науково – дослідної та науково – проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання,інв.№
Пам'ятко – охоронний паспорт	12.08.2008рік	Державне науково-реставраційне управління Івано – Франківської облвасті	С.Велика Кам'янка, 110906 (796)

17. Основні джерела відомостей про **об'єкт**:

Бібліографічні матеріали	Нариси історії архітектури Української РСР 1957р. ст. 208 – 2311 Михайло Драган Українська декоративна різьба XVI-XVIII ст.. К- 1970 р. «Наукова думка»
--------------------------	--

III. Спогади старожителів

Спогад Марії Врубель

Від своєї родини я успадкувала міцну віру в Бога, надію на краще, любов до усіх людей. Народилась я 1923 року в побожній родині. Пригадую, ще не встало сонце, а мама наші вже на ногах. Стоїть на колінах перед образами і вголос промовляє «Отче наш», «Богородице Діво», «Вірую» та інші вранішні молитви. І так було щоранку, щовечора, усе життя. Ніколи нічого не мінялось. Це вона склала мені маленькі рученята докупи і навчила молитви.

Так я і прожила усе своє життя з молитвою, ходячи щонеділі до церкви. Пам'ятаю, як сьогодні, отця Сороку та його родину. Ксьондз казав: «Всі людські біди є наслідком гріха». От і ми боялися гріха. Нікому ні я, ані моя сім'я зла не робили. Ксьондз також завжди казав на казанні, що людина, яка не підтримує правди, не є людиною, яка б вона не була файна, багата і розумна, та вона без правди ніхто, бо на нас, людей, покладено особливу місію – тримати істину в світі цьому. О. Сорока був вірним Богові, беріг звичаї та традиції, за що і був засланий на Сибір. Син його пропав в роки війни. Дочка Ярослава повторила долю свого батька.

Пам'ятаю я і про усіх своїх предків, про звичаї та обряди, навчила своїх дітей пісень, казок, байок. Моє улюблене свято й донині – шуткова неділя, в цей день що року звучать слова: «Шутка б'є, не я б'ю, віднині за тиждень – Великдень». Тримайтеся діти свого роду, оберігайте сімейні звичаї, традиції і передавайте у спадок своїм дітям.

Питаємо у бабці: «А вам не страшно вмирати?» А вона відповідає з посмішкою: «Діти, я все життя прожила з Богом, з Ним і помру. То чого ж мені боятись?! Молитва – те духовне джерело, та спадщина, що живить наш рід, не дає засохнути дереву життя». (Додаток7)

Спогад Бойчука Григорія

Храм Архистратига Михаїла , як і саме село, добре відомі мені з дитинства. Я прислужувався у ньому під час Богослужінь як паламар. Мені зараз 93 роки. Я знав всіх парафіян. Храм побудували, як розповідали мої родичі, самі люди, тобто громада. Наші діди і прадіди спільно, громадою, вибирали це місце, посвячували його, будували храм, і з того часу десятки років, а то й століть, несеться звідти безперестанно молитва у небесні простори. Це місце стає особливим, якимось іншим, - святим. Тому кожен християнин, ідучи біля святині, кладе на себе знак святого хреста і ним вітається із самим Богом, який замешкав у кивоті.. Так, знаком святого хреста засвідчує кожен свою покору перед Богом. Поруч із храмом збереглася й стара дзвіниця.

Ікони в церкві мають неабияке минуле. З цього приводу приїздив якийсь дослідник, коли я ще працював, і казав мені, що є тут гідні уваги ікони. Добре було б, як би якийсь знавець звернув увагу на малюнки по церкві: мав би що досліджувати, побачив би, як багато талантів змарнувалося тут.

Також у школі є каплиця. Пам'ятаю, це ідея отця Дмитра. Усе робили своїми руками. Багато чого питали у отця і в мене: як створити іконостас, Хресну дорогу. Маленьку реліквію, яку я зберіг під час руйнування каплиці у 1977 році, статуетку Божої Матері, я віддав у шкільну каплицю. Відвідували духовну світлицю також святі отці: Єпископ–Ординарій Коломийсько–Чернівецької Єпархії Павло Василик та Митрополит Галицький Івано–Франківської Єпархії УАПЦКП Андрій, які нагородили її грамотами. Освячувалася капличка на День матері отцем Дмитром разом із священиками УАПЦ: о. Ігорем Сас-Жураковським, о. Миколаєм Кострубілком, о.Олексієм Чорнюком і о. Юрієм Бровчуком. Моляться Богові з вірою в серці учні і вчителі, бо де немає віри, там немає надії і любові.(Додаток 8)

Спогад Іванішин Марії

Місія будь-якого священика полягає в тому, що він повинен донести людям ту радісну звістку, яку нам залишив Господь, бо «Євангеліє» - це «добра звістка».

Любов до правди, щире сумління, пошана до кожної людини, почуття справедливості, вірність даному слову, вміння співчувати – це основні якості характеру отця Дмитра. Щоб бути добрим священиком, треба бути доброю людиною. Таким священником був наш отець Дмитро Юрочко.

Крім основних обов'язків, він часто відвідував своїх парафіян. Коли постійні відвідувачі церкви з якоїсь причини не змогли прийти на Службу Божу, то, не знаючи, що сталося, отець їх навідував. Парафіяни радо приймали священика і думали, що він має їм щось сказати. А священник думав, що, може, його запитують, чого він прийшов. Тим-то, ні один, ні другий не діткнувся тієї справи. На відході парафіянин каже до священика: «Отче, ваші відвідини – це для мене добра проповідь. Хочу вас запевнити, що в наступну неділю я вже буду в церкві». В тому і заслуга отця Дмитра, що привернув багато людей до храму.

Коли у нас у родині сталася біда, то отець одним із перших відвідав хворого зятя. Всіляко підтримував нас. Дуже сильно молився. Жодна Літургія не проходила, щоб не впом'янув хворого Богдана. На очах стан здоров'я покращувався. Коли ми дякували йому за допомогу, надзвичайні здібності, то отець зі скромністю відповідав: «Та немає мене жодних здібностей! Це Бог творить дива, а не я. Просто я вірю в Його всемогутність, і тому Він чує наші благання».

Розповідь протоієрея Василя

- Свою розповідь я б хотів почати таким віршем :

...А найперше я вдячний мамі
За її всеосяжну любов.
Знов молюсь у святому храмі,
В щирій вірі міцнію знов.
Мідний хрестик – він душу гріє, –
Що матуся передала.
Разом з хрестиком – світлу мрію
І промінчикowego тепла.
Нелегкою була дорога
Від порога за виднокіл,
Та нарешті прийшов до Бога,
Помоливсь на Його престіл.

Чесно кажучи, я сам від себе цього не очікував, але близько нашої хати знаходиться церква. Щонеділі мати брали мене до неї і щодня вчили молитися. Я відчув особливу присутність Бога в моєму житті. Відчув, що Господь кличе мене до чогось особливого.

Тому і думка про те, щоб стати священиком, виникла у мене ще коли навчався в школі. А отець Іван Біланюк доклав багато старань, щоб мій погляд був повний віри в Бога. Про свій намір стати священиком я і розповів отцеві. Той звелів добре подумати: «служити людям – це одне, але служити во ім'я Бога, Христа – це дуже відповідально». На той час я вже мав переконання і то досить глибоке. Я жив тим переконанням. Кожному з нас Господь дає покликання. Важливо – вибрати його, знайти своє. Я хотів і хочу бути священиком, бо то є добра дорога, щоб дійти до Бога. Я хочу випробувати її. Хочу служити Богові та ближнім. (Додаток 9)

Розповідь Москалик Діани

Я народилася у християнській сім'ї. Зраннього дитинства бабуся брала мене на Службу Божу до церкви. І до цього часу я з нею ходжу на Літургії у святкові і недільні дні, намагаємося не пропускати їх.

Моя бабуся не мала можливості в молоді роки ходити до церкви. Вона працювала вчителькою. За вчителями велися спостереження: Чи вони ввірують у Бога? Чи є у хаті ікони?...Потайки вона молилася. А мати її берегла ікони. Тоді церкви закривалися, людей просили зректися Бога. Однак ніхто навіть у подумках, – згадує бабуся, - не насмівся подумати про таке. Молитва врятувала всіх, і навіть грішників: вони навернулися до Господа.

В усі часи бабуся Марія залишається вірною Богові, береже звичаї та традиції, навчає нас своїх пісень та молитов. Саме вона прищепила мені любов до Бога, водючи змалечку до церкви. Кожну працю розпочинаємо ми з нею з молитви або просто із просьби: «Господи Боже, благослови працю нашу!»

Дякуючи бабусі, мені дуже подобаються українські традиції святкування Різдва, яких дотримуються в нашій родині. Перед Різдвом разом із татом ми складаємо у кімнаті Вертеп, який зберігаємо до кінця свят. Молимося до маленького Ісусика, дякуємо Йому за все, що маємо, і просимо кожен щось для себе. На свята переважно одягаємося в українські вишиванки. Усе, чого я навчуся у сім'ї, про що мені розповідають мої рідні, я буду чемно наслідувати і передавати своїм дітям, онукам, правнукам.

Висновки

З особливим ентузіазмом ми працювали над роботою, щоб дізнатися з відповідних документів, чи є церква Святого Архистратига Михаїла архітектурною пам'яткою Івано - Франківської області. З цією метою відвідали обласне управління культури національностей та релігій, де за сприяння завідувача сектором охорони культурної спадщини Андрія Давидюка було видано нам виписку з переліку нерухомих пам'яток України про те, що церква Святого Архистратига Михаїла є архітектурною пам'яткою місцевого значення. Дослідили, що святиня є однією із найстаріших в Україні збережених дерев'яних церков і вона збудована дійсно у другій половині XVII століття, офіційно датується 1794 роком.

Члени гуртка впорядкували матеріали і видали друкований посібник, який вчителі використовуватимуть на уроках історії, українознавства, та в позакласній та гуртковій роботі; створили презентацію Microsoft Power Point, з якою виступили на загальношкільній лінійці у актовій залі.

Створення презентації Microsoft Power Point та друкованого посібника допомогли налагодити співпрацю гуртківців з органами місцевого самоврядування, старожилами села і сільською громадою.

Із розповідей старожилів ми дізналися про тернистий шлях історії церкви, зрозуміли, що саме церква Святого Архистратига Михаїла в нашому житті відіграє дуже важливу роль. Ще маленькими батьки водили нас до неї, прищеплюючи любов до Бога, роз'яснювали, що таке Біблія. Саме нас церква в недалекому майбутньому буде благословляти на щасливу дорогу, саме тут ми станемо під вінець, будемо хрестити наших дітей. Наша святиня – це таке особливе місце, де відчувається присутність Бога, його допомога та захист від усіх бід, надія на краще, святість. Відвідуючи церкву, ми доводимо, що віримо в Бога у силу молитви....

Минають дні, спливають роки, цвітуть кам'янецькі сади, продовжується життя. А історія нашого села, його архітектурні пам'ятки є невмирущими. Кому, як не нам, працювати на своїй землі - землі наших предків, бути

повноправними господарями, зберігати і примножувати багатство свого народу, пам'ятати його історію, мову, культуру, бути гідними називатися українцями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гнатюк М. Гуцульських храмів неземна краса. – Яремче: Карпатський Національний природний парк, 2007. – 20с.
2. Геник Л. Релігійно-моральне виховання молоді в навчальних закладах Східної Галичини (XIX-поч. XX ст.). – Івано-Франківськ, 2000. – 270 с.
3. Мельничук П. Християнська родина. Батьки і діти. – Львів, 1996. – 151с.
4. Прикарпаття: Спадщина віків. Пам'ятки природи, історії, культури, етнографії. – Львів: Манускрипт-Львів, 2006. – 567с.
5. Святе Письмо Старого та Нового Завіту. – Рим – Торонто, 1991. – 1500с.
6. Тарас Косович. Моє рідне село Велика Кам'янка. Івано – Франківськ, 2006 рік .
7. «Ізборник Святослава» Одна з найдавніших писемних пам'яток давньослов'янської мови на теренах України-Русі.

Виписка з переліку сектору охорони культурної спадщини управління
культури, національностей та релігій Івано – Франківської ОДА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
управління культури, національностей та релігій
Сектор охорони культурної спадщини

Україна, 76004 м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 21, каб. 570 тел./факс. (0342) 55-18-92

ВИПИСКА З ПЕРЕЛІКУ

перелік нерухомих пам'яток України (пам'ятки містобудування і архітектури місцевого значення)				
Пор. №	Назва пам'ятки	Датування	Місцезнаходження	охоронний номер
1	2	3	4	5
Івано-Франківська область				
с. Велика Кам'янка				
909	Церква Св. Архистратига Михаїла (дер.)	1794 р.		796

Виписка вірна:

Завідувач сектором

Андрій Давидюк

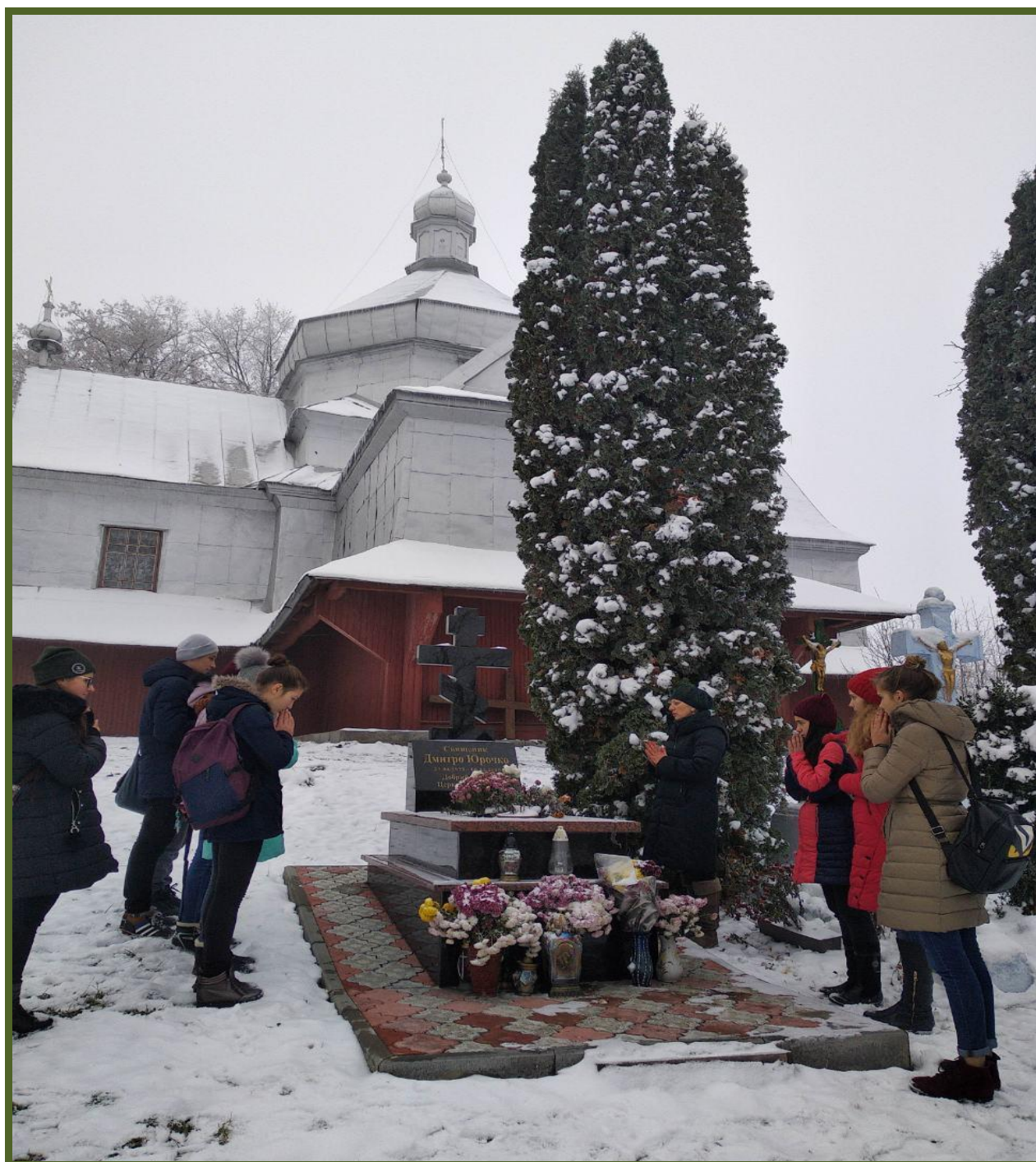
Знак архітектурної пам'ятки Прикарпаття

Нова окраса села Велика Кам'янка

Вічна пам'ять отцю Дмитру. Могила на церковному подвір'ї

Церковна дзвіниця церкви Архистратига Михаїла

Розмова з настоятелем церква Архистратига Михаїла о.Романом

Фотофіксація храму Архистратига Михаїла

Додаток 9

Спогад Врубель Марії

Додаток 10

Додаток 11

Спогад Бойчука Григорія

Розповідь протоієрея Василя

